

การรับรู้การลวนลามทางเพศของนิสิต มหาวิทยาลัยในประเทศไทย

รศ.ดร.อรพินทร์ ชูชม

ดร.นพวรรณ โชติบัณฑิต

รศ.อัฉรา สุขารมณ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจแหล่งที่มาของการลวนลามทางเพศ พฤติกรรมที่นิสิตมหาวิทยาลัยรับรู้ว่าเป็นการลวนลามทางเพศ ประสบการณ์การลวนลามทางเพศในมหาวิทยาลัย และผลกระทบของการลวนลามทางเพศ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 329 คน และอาจารย์ จำนวน 56 คน เก็บข้อมูลโดยการให้นิสิตและอาจารย์ตอบแบบสำรวจ พฤติกรรมการลวนลามทางเพศของไพเออร์ และอีโรส (Pyor & Eros, 2000) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าสถิติเชิงบรรยาย การทดสอบไคสแควร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่ต่างระบุว่าสาเหตุที่เกิดการลวนลามทางเพศ ในมหาวิทยาลัย เกิดจากการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมที่จัดเป็นการลวนลามทางเพศนั้นเป็น พฤติกรรมด้านความเอาใจใส่ทางเพศที่ไม่ต้องการและพฤติกรรมบีบบังคับทางเพศ โดยที่นิสิตไม่ถือว่า พฤติกรรมการก่อกวนทางเพศ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งการดูหมิ่นและความเป็นปรีกษณ์ต่อเพศ ใดเพศหนึ่ง เป็นเรื่องการลวนลามทางเพศ การลวนลามทางเพศส่งผลต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ และนิสิตมหาวิทยาลัยที่เคยมีประสบการณ์การถูกลวนลามทางเพศที่ ได้รับจากอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาภายนอก โดยอยู่ห่างจากอาจารย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การลวนลามทางเพศเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากการลวนลามทางเพศ เป็นการกระทำของผู้มีอำนาจควบคุมกระทำต่อเหยื่อ โดยไม่เห็นคุณค่าของเหยื่อซึ่งเป็นผู้มีอำนาจน้อยกว่า โดยใช้เรื่องเพศเป็นสิ่งหลอกล่อบังคับขู่เข็ญ และการแก้แค้นต่อผู้ตกเป็นเหยื่อ ผู้ตกเป็นเหยื่อไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ตกเป็นเหยื่อต้องพึ่งพาผู้ที่กระทำการลวนลาม จึงมักมีการปิดบังเรื่องดังกล่าว ทำให้การลวนลามทางเพศเป็นเหตุการณ์ส่วนตัวปราศจากหลักฐาน การลวนลาม

ทางเพศสามารถเกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน ที่ทำงานและสถานศึกษา ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในสถานที่ใด การลวนลามทางเพศเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อบุคคล และการลวนลามทางเพศยังเป็นปัญหาที่สามารถส่งผลโดยตรงหรือทางอ้อมต่อองค์กรด้วย เช่น ปริมาณและคุณภาพงานที่ตกต่ำลง การขาดเรียนและหยุดงานที่เพิ่มขึ้น (Lengnick-Hall, 1995) จากการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ที่ถูกลวนลามทางเพศมักจะทนทุกข์ทรมานทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ เกิดความสับสนมากขึ้น เคร่าซึม ตึงเครียด ซอกซ้ำ ลดความสนใจในการศึกษาและการทำงาน (Fitzgerald & Shullman, 1995)

การลวนลามทางเพศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในสถานศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการสำรวจพบว่านิสิตนักศึกษาหญิงจำนวนร้อยละ 30 ถึง 50 มีประสบการณ์ที่ได้รับการลวนลามทางเพศในรูปแบบใดแบบหนึ่งในช่วง 4 ปีการศึกษา (Eason, 1999) และยังพบว่าร้อยละ 70 ของนิสิตหญิงที่ถูกลวนลามทางเพศขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ไม่มีการรายงานเหตุการณ์การลวนลามทางเพศที่เกิดขึ้น (Rubin & Borger, 1990) ในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญในการศึกษาเรื่องการลวนลามทางเพศอย่างจริงจัง โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยให้ปราศจากการลวนลามทางเพศเพื่อนิสิตนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรจะได้มุ่งความสนใจเฉพาะการเรียนรู้และวิชาการ (Adams, Kotte & Padgitt, 1983) สังคมไทยก็เช่นเดียวกันที่มุ่งมั่นให้มหาวิทยาลัยเต็มไปด้วยบรรยากาศทางวิชาการ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาถึงพร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542) แต่ในขณะนี้มักจะมีข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ เป็นประจำว่ามีการข่มขืน หรือการลวนลามทางเพศในสถานศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ว่าจะปรากฏให้สาธารณชนรับทราบก็เป็นปัญหาที่ร้ายแรงยากแก่การป้องกันและแก้ไขได้ทันที่ โดยที่การลวนลามทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ นั้นยังคลุมเครือ ได้รับการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนน้อยมากในประเทศไทย โดยเฉพาะยังไม่ได้มีการสำรวจว่านิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยมีการรับรู้เรื่องราวการลวนลามทางเพศอย่างไร การศึกษาวิจัยในปัญหาดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงว่าในสังคมไทยมีพฤติกรรมอะไรที่นิสิตมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นการลวนลามทางเพศ การลวนลามทางเพศเกิดขึ้นได้อย่างไร ใครเป็นผู้กระทำและส่งผลอย่างไรต่อผู้ถูกกระทำ การศึกษาวิจัยในปัญหาดังกล่าวนี้นอกจากทำให้ได้องค์ความรู้เรื่องการลวนลามทางเพศในสังคมไทยในสถานศึกษาแล้วยังเป็นแนวทางที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อีกต่อไปได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมที่นิสิตมหาวิทยาลัยรับรู้ว่าเป็นการลวนลามทางเพศ
2. เพื่อสำรวจแหล่งที่มาของการลวนลามทางเพศ และประสบการณ์การลวนลามทางเพศของนิสิตมหาวิทยาลัย

3. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านความรู้สึกจิตใจที่ได้รับจากการลวนลามทางเพศ
4. เพื่อสำรวจวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตมหาวิทยาลัยใช้เมื่อมีปัญหากับการลวนลามทางเพศ
5. เพื่อศึกษาสถานการณ์ลวนลามทางเพศในมหาวิทยาลัย และการดำเนินการของมหาวิทยาลัย

ทฤษฎีที่ใช้อธิบายการลวนลามทางเพศ : สาเหตุและการดำเนินการแก้ไข

ทฤษฎีที่ใช้อธิบายการลวนลามทางเพศในลักษณะที่กล่าวถึงสาเหตุและวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมได้แบ่งไว้เป็น 5 แนวคิดหลักดังนี้ (Lee, Croninger, Linn, & Chen, 1996)

1. ทฤษฎีทางชีวะ (biological theory)

ทฤษฎีนี้ถึงความแตกต่างทางกายภาพระหว่างเพศ ลักษณะของร่างกายและฮอร์โมนที่แตกต่างกันทำให้เพศชายก้าวร้าวกว่าเพศหญิง แนวคิดนี้กำหนดให้เพศชายเป็นผู้รุกรานและเพศหญิงเป็นเหยื่อของการลวนลามทางเพศ ถึงแม้ว่าเพศชายจะได้รับการสอนให้มีการควบคุมตนเอง แต่อย่างไรก็ตามก็ยากแก่การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่ติดตัวตามแนวคิดนี้วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันคือการปกป้องและมักจะจำกัดวงที่ผู้หญิง ถึงแม้การลงโทษผู้รุกรานเพศชายอาจจะเป็นประโยชน์กับสังคม แต่อาจจะไม่มีประสิทธิผลในการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล แต่ทฤษฎีนี้ได้รับการต่อต้านทั้งนี้เนื่องจากมีตัวอย่างที่ปรากฏว่าผู้หญิงมีการลวนลามผู้ชายและมีอัตราเพิ่มขึ้น

2. ทฤษฎีพัฒนาการ (developmental theory)

แนวคิดนี้กำหนดให้บุคคลเรียนรู้ที่จะสื่อสารความรู้สึกผ่านทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลที่เยาว์วัยกว่ามีความยากลำบากในการสื่อสารความรู้สึกทางบวกและทางลบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ การดึงดูดทางเพศไม่สามารถที่จะแสดงความรู้สึกให้เหมาะสมทางสังคมได้ จึงนำไปสู่ลักษณะพฤติกรรมที่ลวนลาม โดยวัยรุ่นหญิงมีทักษะทางสังคมมากกว่าวัยรุ่นชาย วัยรุ่นหญิงจึงมีพฤติกรรมที่ลวนลามน้อยกว่า แต่เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะขึ้นพฤติกรรมนี้ลดลงถึงแม้บางคนไม่ได้เรียนรู้พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของโปรแกรมที่สร้างการตระหนักรู้ตนเอง ความเข้าใจและทักษะการสื่อสาร แต่มีแนวคิดที่ค้านทฤษฎีนี้คือการคงอยู่ของการลวนลามทางเพศในสถานที่ทำงาน และข้อเท็จจริงที่ว่าคนบางคนดูเหมือนมีการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมที่ดีแต่ได้รับการกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมลวนลามทางเพศ

3. ทฤษฎีสัมมตฐานทางโรค (pathology theory)

แนวคิดนี้ถือว่าการลวนลามทางเพศเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เป็นปฏิกิริยาทางสังคมที่รุนแรง เช่นเดียวกับการทำร้ายทางเพศ และความรุนแรงทางบ้าน ความเจ็บปวดบอบซ้ำที่เหยื่อได้รับเป็นสาเหตุทำให้คนสูญเสียความสามารถที่จะเข้าอกเข้าใจ และเห็นว่าตนเองเป็นผู้ผิด วิธีการบำบัดด้วยกลุ่มและการทำให้หายขาด (sublimation) โดยใช้กิจกรรมทางสังคมเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นไปได้มากที่สุดของการฟื้นฟู แต่การเปลี่ยนแปลงกินเวลานานและเสียค่าใช้จ่ายมาก แนวคิดนี้ถือว่าการลวนลามทางเพศเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับคนทั่วไป ไม่ใช่เรื่องร้ายแรงโดยสมาคมจิตวิทยาของอเมริกาไม่ได้จัดประเภทของการลวนลามทางเพศเป็นความผิดปกติทางจิต

4. ทฤษฎีการทำร้ายของผู้มีอำนาจ (abuse of power theories)

ทฤษฎีนี้กำหนดแนวคิดไว้ 3 แบบ ที่อธิบายกลไกการลวนลามทางเพศที่ผู้ชายข่มเหงหรือคุกคามผู้หญิงไว้ดังนี้

4.1 การลวนลามทางเพศเป็นรูปแบบของความสนิทสนมที่พิเศษ (exclusionary intimidation) โดยใช้เรื่องสิทธิพิเศษเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ผู้หญิงไม่ต่อต้านกับการลวนลามทางเพศ

4.2 การทำร้ายของผู้มีอำนาจในองค์กร (abuse of organizational power) ตามแนวคิดนี้ คนที่อยู่ในหน่วยงานมีปริมาณอำนาจที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบทบาท เช่น นายจ้างมีอำนาจเหนือลูกจ้าง อาจารย์มีอำนาจเหนือนิสิตการลวนลามทางเพศเป็นผลโดยตรงมาจากอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงในองค์กร การลวนลามทางเพศจึงเป็นการใช้อำนาจ โดยทั่วไปผู้ชายมีบทบาทอำนาจสูงในหน่วยงาน แนวคิดนี้จะไม่สามารถอธิบายการลวนลามทางเพศระหว่างเพื่อนได้

4.3 การทำร้ายของผู้มีอำนาจทางสังคม (abuse of societal power) แนวคิดนี้สังคมให้สิทธิพิเศษของผู้ชายมีอำนาจอยู่เหนือผู้หญิง โดยผู้ชายเป็นตัวหลักสำคัญในการทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ

5. ทฤษฎีทางวัฒนธรรม (cultural theories)

แนวคิดนี้มีทั้งส่วนที่แตกต่างจากทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วและคาบเกี่ยวกันอยู่บางส่วน แต่โดยหลักการแล้วทฤษฎีนี้เป็นวัฒนธรรมที่ร้ายล่อมกับเหตุการณ์ของการลวนลามทางเพศที่เกิดขึ้นขณะนั้นมากกว่าบุคคลหรือสังคมที่ใหญ่กว่า ทฤษฎีวัฒนธรรมที่จะกล่าวถึงในที่นี้มี 4 แนวคิดที่ได้มาจากทฤษฎีทางจิตวิทยา สังคมวิทยา และทฤษฎีความเป็นผู้หญิงดังนี้คือ

5.1 แนวคิดทางวัฒนธรรมของฟรอยด์ (Freudian cultural approach) แนวคิดนี้บอกการมีอยู่ของการลวนลามทางเพศว่าเป็นความล้มเหลวของวัฒนธรรมที่จะเก็บกดหรือการทำงานระหว่างแรงขับที่ดำรงรักษาตนเอง และแรงขับทำลายล้างตนเองในคน การควบคุมแรงผลักดันนี้เป็นจุดมุ่งหมายของสังคม การลวนลามทางเพศเป็นสัญลักษณ์ของสังคมที่แตกสลาย และเป็นภัยที่สำคัญต่อความมีระเบียบของสังคม ทฤษฎีนี้อาจอธิบายได้ว่าทำไมคนที่มีความประพฤติดีจำนวนมากจึง

เรียกร้องให้มีการเก็บกตกิจกรรมก้าวร้าวและกิจกรรมทางเพศของวัยรุ่น และวิธีการตอบสนองกับการ ลวนลามทางเพศอีกวิธีหนึ่งคือการสร้างกฎ ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้ชายและผู้หญิง เก็บกตแรงผลักดันที่ทำลายล้างนี้

5.2 แนวคิดโครงสร้าง (structural approach) แนวคิดนี้เน้นบรรทัดฐานของสถานศึกษา ที่คำนึงถึงเรื่องเพศและความก้าวร้าว ทฤษฎีวิวัฒนาการอันนี้สนับสนุนการเปลี่ยนโครงสร้างเป็นวิธีหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ทฤษฎีนี้อาจให้ความใส่ใจไปยังโครงการที่เป็นทางการและมีความ ชัดเจน เช่น กฎระเบียบ วินัยของสถานศึกษา สิ่งที่เป็นประวัติกของแนวคิดโครงสร้างคือการมองว่าการ เปลี่ยนโครงสร้างนั้นไม่เพียงพอสำหรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความเชื่อและค่านิยมที่ซับซ้อนของคน

5.3 แนวคิดทฤษฎีวิกฤติ (critical theory approach) แนวคิดนี้ใกล้เคียงกับทฤษฎีผู้มี อำนาจ แต่แนวคิดทฤษฎีวิกฤติเน้นวัฒนธรรมการทำร้ายทางสังคมของสถานศึกษา ทฤษฎีทั้งสองมอง การลวนลามทางเพศภายในเรื่องความรุนแรงและความก้าวร้าวทางเพศในสังคมที่ใหญ่ขึ้น เกิดจาก การโฆษณาและการบริโภคทุนนิยม ทฤษฎีนี้มองว่าเป็นการเก็บกตทางสังคมที่ยาวนาน การลวนลาม ทางเพศตามแนวคิดนี้เป็นการแสดงออกของนิสิตและบุคลากรภายในสถานศึกษาที่มีความแปลกแยก ที่มีสาเหตุมาจากความรุนแรงที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่ถูกเก็บกต ในทางปฏิบัติสถานศึกษาสามารถ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมได้โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเมตตากรุณาโดยปัญหาต่าง ๆ ที่เก็บกต สามารถเปิดกว้างพูดคุยได้ เพื่อผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษามากขึ้น

5.4 แนวคิดจริยธรรม (ethical view) แนวคิดนี้จะเห็นว่าการลวนลามทางเพศเป็น สัญลักษณ์ของความล้มเหลวขององค์กรที่จะปลูกฝังศีลธรรมจรรยา และความซื่อสัตย์ให้กับสมาชิก วิธีการแก้ไขวิธีหนึ่งได้แก่การเพิ่มความใส่ใจขององค์กรกับพันธกิจทางด้านศีลธรรมจริยธรรม และ เชื่อมโยงให้เกี่ยวข้องกับสมาชิกโดยเน้นย้ำพฤติกรรมทางศีลธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาหรือ หน่วยงาน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลวนลามทางเพศ

ตามแนวคิดเรื่องบทบาท (role approach) เสนอว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความคาดหวังที่ แตกต่างกันเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและสมาชิกที่เป็นเพศตรงข้ามเนื่องจากวัฒนธรรมและการ ถ่ายทอดทางสังคมและความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลต่อการลวนลามทางเพศ (Popovich & Licata, 1987) จากการศึกษาพบว่าความแตกต่างระหว่างเพศมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับรู้ และแปลความหมาย การลวนลามทางเพศตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับจากการลวนลามทางเพศ โดยภาพรวมเพศหญิงจะมี ประสบการณ์ถูกลวนลามทางเพศมากกว่าเพศชาย และมีการแปลความหมายพฤติกรรมต่าง ๆ ทุก

ประเภทที่จัดไว้ในการลวนลามทางเพศไว้เป็นเรื่องการลวนลามทางเพศ ในขณะที่ผู้ชาญรับรู้ว่าเฉพาะพฤติกรรมการลวนลามทางเพศระดับที่รุนแรงแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นการลวนลามทางเพศ (Adam Kotte, & Padjitt, 1983, Gutek, 1985)

การลวนลามทางเพศเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกิดผลเสียต่อทางร่างกายและจิตใจของบุคคล และทำให้เกิดความเครียดได้ (อดิสร เสมแย้ม, 2540) ดังนั้นวิธีการเผชิญปัญหาหรือวิธีการที่บุคคลจัดการกับปัญหานั้นอาจมีหลายแบบเช่น การโต้ตอบโดยตรง โดยการเผชิญปัญหาโดยตรง ได้แก่ การร้องเรียนอย่างเป็นทางการ หรือเผชิญหน้ากัน หรือจัดการโดยอ้อม ได้แก่ หลบหนี หลีกเลี้ยง หรือไม่ใส่ใจผู้ลวนลาม (Lengnick – Hall, 1995)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนิสิตทั้งหมด 329 คน โดยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีจำนวน 253 คน และนิสิตปริญญาโทจำนวน 76 คน และอาจารย์จำนวน 56 คน จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือวัด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสำรวจพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสำรวจสำหรับนิสิต และแบบสำรวจสำหรับอาจารย์ แบบสำรวจทั้ง 2 ฉบับ ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (มาตราประเมินค่าและแบบตรวจสอบรายการ) ได้มาจากแบบสำรวจพฤติกรรมการลวนลามทางเพศของไพเออร์และอีรอส (Pryor & Eros, 2000) และคำถามปลายเปิด โดยมีการวัดตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

สุขภาพจิต เป็นข้อคำถาม 4 ข้อเกี่ยวกับความรู้สึกและสภาพจิตใจโดยทั่วไปของนิสิตในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา โดยให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกว่าเป็น เช่น ข้อคำถามแต่ละข้อมากน้อยแค่ไหนโดยเลือกเพียงระดับเดียวจาก 6 ระดับที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ ได้แก่ ตลอดเวลา (1) ส่วนใหญ่ (2) ค่อนข้างมาก (3) บางครั้งบางครั้ง (4) น้อย (5) และไม่เคเลย (6)

พฤติกรรมการลวนลามทางเพศ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์การถูกลวนลามทางเพศจากอาจารย์ในเรื่องปริมาณความถี่ที่ได้รับ ความรู้สึกที่มีต่อประสบการณ์นั้น ตลอดจนเพศของอาจารย์ที่ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศนั้น โดยพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ มีจำนวน 25

พฤติกรรม หรือ 25 ข้อ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่าพฤติกรรมการลงนามทางเพศแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมการก่อวินทางเพศ ความใส่ใจทางเพศที่ไม่ต้องการ และการบีบบังคับทางเพศ

พฤติกรรมการก่อวินทางเพศ ประกอบด้วยพฤติกรรมหลากหลายที่ใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้ทำให้เกิดการปฏิบัติการทางเพศร่วมกัน แต่เป็นพฤติกรรมที่แสดงซึ่งการดูหมิ่นและเป็นปรปักษ์ต่อเพศเพศใดเพศหนึ่งมีจำนวน 6 ข้อ

พฤติกรรมความใส่ใจทางเพศที่ไม่ต้องการ ประกอบด้วยพฤติกรรมการขอร้องซ้ำซากสำหรับการมีนัดและความเพียรพยายามที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพทางเพศที่ไม่ต้องการ มีจำนวน 13 ข้อ

พฤติกรรมการบีบบังคับทางเพศ ประกอบด้วยการใช้การขู่เชิญคุกคามหรือตีดลนบนเพื่อให้มีความสัมพันธ์ทางเพศ มีจำนวน 6 ข้อ

นอกจากนี้พฤติกรรมที่แสดงถึงการลงนามหรือคุกคามทางเพศ จำนวน 25 ข้อความยังใช้วัดการรับรู้ความหมายของการลงนามทางเพศ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าพฤติกรรมใดในจำนวน 25 ข้อความนี้ที่ผู้ตอบพิจารณาว่าเป็นการลงนามทางเพศ

การเผชิญปัญหา เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับวิธีการเผชิญปัญหาหรือวิธีการปฏิบัติของนิสิตเมื่อได้รับประสบการณ์การลงนามทางเพศ ประกอบด้วยข้อความที่บรรยายวิธีการปฏิบัติที่นิสิตใช้เมื่อประสบกับเหตุการณ์การลงนามทางเพศ จำนวน 20 ข้อ และให้ผู้ตอบเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจาก 6 ระดับ ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อความ ตั้งแต่ใช้ที่สูงสุด (5) จนถึงไม่ใช้เลย (0) แบ่งวิธีการเผชิญปัญหาเป็น 2 วิธีการ ดังนี้

(1) วิธีการเผชิญปัญหาภายใน (internal coping strategies) เป็นวิธีการที่ไม่ใส่ใจจะเลยหรือไม่ทำอะไรเลยกับการลงนามทางเพศที่เกิดขึ้น ประกอบด้วยกลยุทธ์ 5 แบบ ได้แก่ การถอยห่าง (detachment) การปฏิเสธ (denial) การตีตรา (relabeling) การควบคุมภาพหลอน (illusory control) และการอดทน (endurance) มีจำนวน 7 ข้อ

(2) วิธีการเผชิญปัญหาภายนอก (external coping strategies) ประกอบด้วยกลยุทธ์ 5 แบบ ได้แก่ การหลีกเลี่ยง (avoidance) การตอบโต้/เผชิญหน้า (assertation/confrontation) การแสวงหาทางช่วยจากหน่วยงาน (seeking institeutional/organizational relief) การสนับสนุนทางสังคม (social support) และการระงับหยุดยั้ง (appeasement) มีจำนวน 13 ข้อ

อคติทางเพศ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอคติทางเพศต่อผู้หญิง ประกอบด้วยข้อความที่บรรยายความคิดเห็นที่ดีและไม่ดีต่อผู้หญิงจำนวน 22 ข้อ และให้ผู้ตอบเลือกตอบระดับใดระดับหนึ่งจาก 6 ระดับที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อความ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (0) ค่อนข้างไม่เห็นด้วย (1) ไม่เห็นด้วย

เล็กน้อย (2) ค่อนข้างเห็นด้วยเล็กน้อย (3) ค่อนข้างเห็นด้วย (4) และเห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) ซึ่งอคติทางเพศต่อผู้หญิงแบ่งออกเป็น 2 แบบดังนี้

(1) อคติในแง่ร้าย (hostile sexism) เป็นความอคติที่แสดงความไม่เป็นมิตร และเป็นปรปักษ์ต่อผู้หญิง

(2) อคติในแง่ดี (benevolent sexism) เป็นความอคติที่แสดงออกในแง่ดี ทางบวกต่อผู้หญิง แล้วว่าเชื่อถือได้และเที่ยงตรงในการวัด (Bawak, 1996)

คุณภาพของเครื่องมือวัด

แบบสำรวจพฤติกรรมการลวนลามทางเพศของไพเออร์ และอีรอส ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับการแปลกลับไปกลับมา (back translation) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยคณะผู้วิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องตรงกันกับแบบสำรวจต้นฉบับ แบบสำรวจต้นฉบับได้รับการตรวจสอบแล้วว่ามีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ และถูกนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและยุโรป (Pryor & Eros, 2000) นอกจากนี้แบบสำรวจพฤติกรรมการลวนลามทางเพศของไพเออร์ และอีรอส ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการหาคุณภาพเครื่องมือวัดด้านอำนาจจำแนกรายข้อโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในของผลการวัดตัวแปรต่าง ๆ สำหรับนิสิตไทยจำนวน 105 คน โดยการวัดตัวแปรพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ วิธีการเผชิญปัญหา และอคติทางเพศต่อผู้หญิง มีความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าสูง มีค่าเท่ากับ .85, .93, และ .89 ตามลำดับ และการวัดตัวแปรสุขภาพจิตมีความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ .60

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงบรรยาย การทดสอบไคสแควร์ สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สถิติที่ และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. นิสิตส่วนใหญ่จำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไปรับรู้ว่าการลวนลามที่จัดเป็นการลวนลามทางเพศนั้นเป็นพฤติกรรมด้านความเอาใจใส่ทางเพศที่ไม่ต้องการ และพฤติกรรมบีบบังคับทางเพศ เช่น การกอด จูบ ลูบคลำร่างกายของบุคคลอื่น การบังคับที่จะมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการขู่กรรโชกให้ทำบางสิ่งบางอย่างทางเพศ โดยที่พฤติกรรมการก่อกวนทางเพศซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการดูหมิ่นและความเป็นปรปักษ์ต่อเพศใดเพศหนึ่ง นิสิตส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 ขึ้นไป ไม่ถือว่า

เป็นการลวนลามทางเพศ เช่น การเล่าเรื่องหรือตลกกลามก การพูดว่าคนอื่นไม่ใช่ผู้ชายหรือผู้หญิงพอ และการวิจารณ์ทางลบเกี่ยวกับผู้ชายหรือผู้หญิง โดยส่วนใหญ่แล้วนิสิตหญิงมีการรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ทั้ง 25 พฤติกรรมเป็นเรื่องการลวนลามทางเพศมากกว่านิสิตชาย

2. นิสิตส่วนใหญ่จำนวนมากกว่าร้อยละ 77 ขึ้นไปรายงานว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่เคยทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศใด ๆ ทั้ง 24 พฤติกรรมต่อนิสิต ยกเว้นพฤติกรรมการเล่าเรื่องหรือตลกกลามกที่มีนิสิตจำนวนร้อยละ 64 รายงานว่ามีอาจารย์ทำพฤติกรรมนี้ สำหรับพฤติกรรมการลวนลามทางเพศใด ๆ ที่อาจารย์เคยทำนั้น นิสิตส่วนใหญ่รายงานว่าอาจารย์ชายเป็นผู้ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศต่อนิสิตมากกว่าอาจารย์หญิง สำหรับสาเหตุที่เกิดการลวนลามทางเพศในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทั้งอาจารย์และนิสิตต่างระบุว่าเกิดจากการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ยั่วยุอารมณ์ทางเพศ

3. นิสิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกไม่พอใจมากที่อาจารย์ชายหรือหญิงทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศต่อนิสิต แต่ถ้าเป็นนิสิตชายหรือหญิงทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศต่อนิสิตด้วยตนเองนั้นมีจำนวนนิสิตน้อยกว่าที่ไม่พอใจต่อการทำพฤติกรรมนั้น เมื่อจำแนกพฤติกรรมการลวนลามทางเพศพบว่า นิสิตไม่พอใจมากที่สุดเมื่ออาจารย์คนใดคนหนึ่งเคยบอกใบ้ว่าจะให้เกรดหรือการปฏิบัติดีขึ้นถ้า นิสิตให้ความร่วมมือทางเพศ โดยเรื่องที่นิสิตไม่พอใจน้อยที่สุดได้แก่ การที่อาจารย์เล่าเรื่องหรือตลกกลามก นิสิตหญิงมีความรู้สึกรำคาญใจจากการได้รับประสบการณ์การลวนลามทางเพศจากอาจารย์มากกว่านิสิตชาย และนิสิตรายงานว่าการบิบบังคับทางเพศอาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของผู้หญิง โดยนิสิตหญิงพบว่าการลวนลามทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จมากกว่านิสิตชาย

4. นิสิตมหาวิทยาลัยที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับจากอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาโดยอยู่ห่างจากอาจารย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และนิสิตหญิงมีแนวโน้มว่าจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาภายนอกมากกว่านิสิตชาย นอกจากนี้ยังพบนิสิตชายและหญิงมีอคติต่อผู้หญิงแตกต่างกัน โดยนิสิตหญิงมีอคติต่อผู้หญิงในแง่ดีมากกว่านิสิตชาย

5. นิสิตมหาวิทยาลัยจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 5 ที่เห็นว่ามีนิสิต และอาจารย์บางคนมีพฤติกรรมทางเพศได้แก่ การเหยียบย่ำทางเพศ การให้ท่าหรือเชิญชวนในทางเพศ และการติดสินบนหรือบิบบังคับทางเพศ โดยที่นิสิตส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 ไม่เห็นด้วยกับการที่ฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยจะอดกลั้นหรือเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทางเพศของนิสิตและอาจารย์ที่เกิดขึ้น และรองลงมาประมาณร้อยละ 40 นิสิตไม่ทราบข้อมูลการดำเนินการของฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยต่อพฤติกรรมการลวนลามทางเพศของนิสิตและอาจารย์

อภิปรายผลการวิจัย

ความหมายของการลวนลามทางเพศ

นิสิตส่วนใหญ่รับรู้ว่าการลวนลามทางเพศนั้นเป็นพฤติกรรมที่บุคคลซึ่งเป็นผู้ลวนลามทางเพศแสดงออกอย่างชัดเจนถึงการให้ความใส่ใจทางเพศที่ไม่เป็นสิ่งที่ปรารถนากับผู้ตกเป็นเหยื่อ เช่น การให้ท่า การขอมินต์ หรือการแตะเนื้อต้องตัว ตลอดจนพฤติกรรมที่ผู้ลวนลามทำพฤติกรรมบีบบังคับทางเพศกับเหยื่อ เช่น การติดสินบนทางอ้อมหรือการข่มขู่เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ทางเพศ การรับรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับเรื่องการลวนลามทางเพศนั้นสอดคล้องกับนิสิตมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ข้อเสนอทางเพศที่แสดงออกอย่างเด่นชัด การล่วงเกินของร่างกาย และการติดสินบนทางเพศ ถือว่าเป็นการลวนลามทางเพศ (Adams, Kotte, & Padgitt, 1983) โดยที่งานวิจัยของไทย บางเรื่องซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจได้กำหนดพฤติกรรมการลวนลามทางเพศหรือคุกคามทางเพศไว้ตั้งแต่เริ่มต้นว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การใช้ถ้อยคำที่สื่อไปในทางที่เกี่ยวกับเพศ การสัมผัสทางกาย การใช้ภาษากาย และการเชิญชวน และการใช้กำลังหรืออาวุธบังคับ (วิมณา ธรรมปรีชา, 2533) ในขณะที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการก่อกรรมทางเพศที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงความเป็นอคติต่อเพศใดเพศหนึ่ง เช่น ตลกที่มีอคติทางเพศ การวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงเหยียดหยามเพศใดเพศหนึ่ง หรือวิจารณ์ในทางเสียหายนั้น นิสิตมหาวิทยาลัยโดยมากกว่าร้อยละ 50 ไม่ถือว่าการลวนลามทางเพศ เช่นเดียวกับนิสิตมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ที่เห็นว่าการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีอคติทางเพศ และการให้ความใส่ใจที่ไม่สมควร เช่น การให้ความเป็นส่วนตัวที่มากเกินไป มีความเป็นมิตร และให้ความช่วยเหลือที่มากเกินไป ไม่ถือว่าเป็นการลวนลามทางเพศ (Adams, Kottke, & Padgill, 1983) จากข้อค้นพบของนิสิตมหาวิทยาลัยในไทยและมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาก็ถือได้ว่าการให้ความหมายการลวนลามทางเพศของนิสิตทั้งสองเชื้อชาติมีการรับรู้ที่เป็นแบบเดียวกันสำหรับพฤติกรรมใดที่ถือว่าเป็นการลวนลามทางเพศ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านิสิตหญิงมีการรับรู้ว่าการลวนลามทางเพศที่ระบุไว้ว่าเป็นการลวนลามทางเพศมากกว่านิสิตชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการถ่ายทอดทางสังคมรอบด้านจากบ้าน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสื่อมวลชน ให้ผู้หญิงตระหนักถึงพิษภัยของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพศ ผู้หญิงจึงมีการรับรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลวนลามทางเพศมากกว่าผู้ชาย ผลการวิจัยนี้ยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากต่างประเทศที่พบผลเช่นเดียวกันนี้ว่า เพศหญิงมีการให้นิยามการลวนลามทางเพศกว้างกว่าผู้ชาย หรือการรับรู้พฤติกรรมการลวนลามทางเพศมากกว่า (Fitzerald & Ormerod, 1991 ; Adams, Kotte, & Padgill, 1983, Gutek, 1985) นอกจากนี้การประมวลผลการวิจัยเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศยังพบว่า ความแตกต่างในการรับรู้พฤติกรรมการลวนลาม

ทางเพศมีไม่มากนักเมื่อการลวนลามนั้นรุนแรง หรือเมื่อการลวนลามนั้นเป็นสิ่งที่เห็นเด่นชัดมากกว่า พฤติกรรมที่คลุมเครือ (Gutek, 1985)

ผู้ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ

การสำรวจครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในส่วนของอาจารย์ที่ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ โดยผลการวิจัยพบว่าในมหาวิทยาลัยนั้น อาจารย์มีจำนวนน้อยมากที่ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสังคมวัฒนธรรมไทยปลูกฝังในเรื่องการประพฤติตนที่เหมาะสมระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่อาจารย์ ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ กับลูกศิษย์ ดังนั้นอาจารย์ในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ไม่เคยทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ และพฤติกรรมการลวนลามทางเพศใด ๆ ที่อาจารย์เคยทำนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าอาจารย์ชายเป็นผู้ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศมากกว่าอาจารย์หญิง ซึ่งข้อค้นพบอันนี้สอดคล้องกับรูปแบบสังคม - วัฒนธรรม (socio - cultural model) ที่เสนอว่าการลวนลามทางเพศเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจและสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างเพศ และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นกลไกที่ทำให้ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง โดยสังคมจะให้รางวัลผู้ชายที่แสดงความก้าวร้าวและพฤติกรรมทางเพศ และให้รางวัลผู้หญิงที่แสดงความยินยอมและนิ่งเฉย (Tangri, Burt, & Johnson, 1982) ดังนั้นเพศชายจึงเป็นผู้ทำพฤติกรรมนี้มากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าค่านิยมในสังคมไทยมีความไม่เสมอภาคทางเพศ โดยเห็นว่าการลวนลามทางเพศที่เพศชายปฏิบัติต่อเพศหญิงด้วยกริยาท่าทาง และวาจา นั้นไม่มีความเสียหายมากนักถ้าผู้ชายเป็นผู้กระทำ (วันทนีย์ วาสิกะสิน และสุนีย์ เหมะประสิทธิ์, 2541) สำหรับผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะอาจารย์เป็นผู้กระทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศต่อนิสิตซึ่งพบว่าในมหาวิทยาลัยยังมีบางอาจารย์ส่วนที่ทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศต่อนิสิต นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าพฤติกรรมการลวนลามทางเพศที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการก่อกวนทางเพศ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงความเป็นปรีกัษและดูหมิ่นต่อเพศใดเพศหนึ่งนั้นพบว่าทั้งอาจารย์ชายและหญิงทำพฤติกรรมเหล่านี้มีจำนวนพอ ๆ กัน ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนแนวคิดว่าการลวนลามทางเพศขึ้นอยู่กับความต้องการมีอำนาจ (Lee et al., 1996) และผู้ลวนลามทางเพศที่เป็นผู้หญิงและผู้ชายที่มีอำนาจจะมีการทำพฤติกรรมการลวนลามเท่า ๆ กัน ตามแนวคิดทางองค์กรในเรื่องการลวนลามทางเพศ (Tangri et al., 1982) ที่เสนอแนะว่าลำดับชั้นขององค์กรและตำแหน่งของผู้อำนาจในองค์กรในสถานที่ทำงานนั้นสร้างโอกาสการลวนลามทางเพศขึ้นได้ โดยบุคคลจะใช้อำนาจและตำแหน่งเพื่อให้ได้ความนิยมชมชอบทางเพศจากผู้อยู่ใต้อำนาจ ดังนั้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการลวนลามทางเพศจึงเป็นผู้ที่มีอำนาจในองค์กรที่ต่ำ และผู้ที่ทำการลวนลามทางเพศจึงเป็นผู้ที่มีอำนาจในองค์กรที่สูงกว่า

ผลกระทบของการลวนลามทางเพศที่มีต่อนิสิต

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การลวนลามทางเพศที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาส่งผลในทางลบต่อความรู้สึกทางจิตใจของนิสิตและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของนิสิต โดยเฉพาะนิสิตหญิง ผลการวิจัยที่พบในประเด็นหลังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมนา ธรรมปรีชา (2533) ที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั่วไปที่อาศัยและทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา นิสิตนักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ลูกจ้าง และครู อาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมองเห็นว่าพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ หรือคุกคามทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ไม่สู้จะร้ายแรงหรือยังความเสียหายต่อผู้กระทำเท่าไรนัก ซึ่งต่างไปจากเพศหญิง การที่เพศชายเห็นว่าการลวนลามทางเพศไม่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จมากนัก อาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่ผู้ชายเป็นผู้กระทำพฤติกรรมการลวนลามทางเพศ ทำให้มองข้ามปัญหาดังกล่าวนี้ไป นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ค่อนข้างมีขอบเขตจำกัดศึกษาผลกระทบเฉพาะด้านความรู้สึกรำคาญใจหรือไม่พอใจเท่านั้น ทำให้ข้อมูลดังกล่าวยังขาดความชัดเจนในเรื่องผลกระทบที่ได้มีรูปแบบจากการลวนลามทางเพศ การศึกษาเรื่องผลที่ตามมาของการลวนลามทางเพศน่าจะเป็นการศึกษาเป็นกรณีศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกส่วนบุคคลมากกว่าการกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดไว้ และการศึกษาผลกระทบที่ตามมาควรศึกษาในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการลวนลามทางเพศนี้เป็นปัญหาที่ซับซ้อนและอาจมีผลที่ตามมาอย่างยาวนานได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังศึกษาถึงผลกระทบของการลวนลามทางเพศต่อความรู้สึกทางจิตใจในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การลวนลามทางเพศกับสุขภาพจิตของนิสิต ผลที่ได้พบว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการลวนลามทางเพศในด้านการก่อกวนทางเพศมีความสัมพันธ์ในทางลบกับสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 กล่าวคือ นิสิตที่มีประสบการณ์ได้รับการก่อกวนทางเพศมาก (น้อย) มีสุขภาพจิตดี (น้อย) (มาก) ข้อค้นพบที่ได้ยืนยันว่าการลวนลามทางเพศในเรื่องความมีอคติต่อเพศใดเพศหนึ่งถึงแม้จะเป็นประสบการณ์การลวนลามทางเพศที่ได้รับทางวาจาในลักษณะที่ดูหมิ่นเหยียดหยามต่อเพศใดเพศหนึ่งมองดูเหมือนเป็นเรื่องการลวนลามทางเพศที่ไม่ร้ายแรงมากนัก ก็ยังส่งผลทางลบต่อสุขภาพจิตของนิสิตได้ ดังนั้นประสบการณ์การลวนลามทางเพศที่นิสิตได้รับไม่ว่าจะเป็นระดับความรุนแรงมากน้อยแค่ไหนย่อมมีผลต่อจิตใจของนิสิตเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการลวนลามทางเพศเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด เพราะรวมประสบการณ์ความเครียดที่หลากหลายเอาไว้ในตัวไม่ว่าจะเป็นตัวที่ก่อให้เกิดความเครียดระดับต่ำ เช่น การก่อกวนทางเพศ ถึงความเครียดระดับสูง เช่น การทำร้ายทางเพศ

วิธีการเผชิญปัญหา

นิสิตมหาวิทยาลัยที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับจากอาจารย์ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเผชิญปัญหาโดยอยู่ห่างจากอาจารย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และผลจากการสำรวจในครั้งนี่ยังพบว่านิสิตมักไม่ค่อยรายงานประสบการณ์การลวนลามทางเพศให้กับเจ้าหน้าที่ อาจารย์ และผู้มีอำนาจในมหาวิทยาลัยทราบ การที่นิสิตมหาวิทยาลัยใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบนี้มากอาจเป็นเพราะว่าในสภาพสังคมไทย ครูบาอาจารย์เป็นผู้ที่มีเกียรติ ได้รับความเคารพยกย่องจากบุคคลทั่วไป ดังนั้นการที่ครูอาจารย์แสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษา นั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ นิสิตจึงมีความเชื่อว่าถ้าตนเองนำเรื่องดังกล่าวไปร้องเรียนแล้วอาจไม่มีใครเชื่อถือติดตาม และอาจเกิดผลเสียกับตนเองได้ ประกอบกับเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกิดความเสียหายและอับอายแก่ตนเอง จึงเก็บเรื่องดังกล่าวไว้เป็นความลับ นิสิตนักศึกษาที่เจอประสบการณ์ทางเพศเช่นนั้น จึงหาทางออกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตนคือ หลีกหนีจากอาจารย์ที่มีพฤติกรรมนั้น นอกจากนี้นิสิตอาจเห็นว่าประสบการณ์ทางเพศนั้นอาจยังไม่รุนแรงมากนัก จึงไม่อยากที่จะนำเรื่องดังกล่าวไปเปิดเผย เพราะอาจกลัวคนอื่นเห็นว่าเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องธรรมดา และการมีเรื่องกับอาจารย์ตนเองจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบในที่สุด และไม่มีใครเต็มใจจะช่วยอย่างแท้จริง

การที่นิสิตใช้วิธีการเผชิญปัญหาการลวนลามทางเพศโดยที่ไม่ได้รายงานหรือแจ้งปัญหาให้กับทางมหาวิทยาลัยอาจเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ไม่รู้วิธีจะรายงานปัญหานี้ได้อย่างไร กับใคร หรือไม่แน่ใจผลลัพธ์ที่ตามมาจากการรายงาน ซึ่งอาจเกิดแค้น หรือถูกกล่าวหาเป็นตัวการยั่วยุเอง หรือไม่มีใครเชื่อถือดังที่กล่าวไว้ในตอนต้น นอกจากนี้การที่นิสิตไม่ค่อยรายงานการลวนลามทางเพศให้มหาวิทยาลัยทราบ ไม่ได้เป็นดัชนีบ่งว่าภายในมหาวิทยาลัยมีเหตุการณ์การลวนลามทางเพศเกิดขึ้นน้อย

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1. จากการศึกษาพบว่านิสิตมหาวิทยาลัยจำนวนไม่น้อยที่ไม่ทราบว่ามหาวิทยาลัยมีวิธีดำเนินการจัดการอย่างไรกับปัญหาการลวนลามทางเพศที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลวนลามทางเพศว่านิสิตจะมีวิธีดำเนินการอย่างไรถ้าเกิดปัญหานี้ขึ้น รายงานกับใครและแหล่งไหนที่จะให้ความช่วยเหลือได้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนโยบายดังกล่าวต้องแจ้งให้ทราบอย่างทั่วถึงกับทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องทั้งนิสิต คณาจารย์ บุคลากร และผู้บริหาร ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษา นักแนะแนว รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่นิสิตอาจขอความช่วยเหลือแนะนำ

2. มหาวิทยาลัยควรมีการเผยแพร่ข้อมูลให้ทั้งคณาจารย์และนิสิตตระหนักถึงพฤติกรรมใดที่ถือว่าเป็นการลวนลามทางเพศ เพื่อที่คณาจารย์และนิสิตจะได้ประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถรักษาสัมพันธภาพทางวิชาการที่ดีต่อกันไว้ได้

3. ผลจากการวิจัยพบว่านิสิตหญิงมีการรับรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นเรื่องการลวนลามทางเพศมากกว่านิสิตชาย ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีโครงการฝึกอบรมหรือแนะแนวทางให้นิสิตทราบถึงความแตกต่างของการรับรู้เพื่อลดปัญหาของความเข้าใจผิดในเรื่องดังกล่าวลง ตลอดจนมีโครงการที่ส่งเสริมให้คณาจารย์รับรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ในการวางตัวที่ดี หรือแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับนิสิต และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างเพศในปัญหาการลวนลามทางเพศ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงควรจะเรียนรู้ว่าการกระทำเช่นใดที่ผู้หญิงหรือผู้ชายไม่พอใจ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนค่านิยมและเจตคติในเรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ค่านิยมความเสมอภาคทางเพศ

4. จากผลการวิจัยพบว่า การลวนลามทางเพศโดยใช้วิธีการบีบบังคับทางเพศอาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของผู้หญิง ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรให้ความสนใจใส่พฤติกรรมการลวนลามทางเพศโดยการบีบบังคับอย่างจริงจัง และพยายามหาวิธีการที่จะขจัดอุปสรรคเหล่านี้ให้หมดไปเพื่อให้นิสิตสามารถพัฒนาศักยภาพในการศึกษาของตนเองอย่างเต็มที่ และมีแนวนโยบายที่ทำให้คณาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิตในเรื่องการศึกษาด้วยความยุติธรรม ไม่สามารถให้การให้รางวัลหรือลงโทษในด้านการศึกษาเป็นเครื่องต่อรองเพื่อผลประโยชน์ทางเพศของคณาจารย์ได้ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยไม่ควรเพิกเฉยต่อพฤติกรรมการลวนลามทางเพศที่เกิดขึ้นทุกระดับของความรุนแรง

5. มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการดูแลให้นิสิตแต่งตัวให้ถูกระเบียบและเหมาะสม เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา และคณาจารย์ต่าง ๆ ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนนิสิตที่มีการแต่งกาย และแสดงกริยาท่าทางที่ไม่เหมาะสมในบริเวณมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อมูลจากงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยข้ามวัฒนธรรม จึงมีการศึกษาความหมายของการรับรู้การลวนลามทางเพศในขอบเขตที่จำกัด ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างอาจมีประสบการณ์การลวนลามทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในการสำรวจครั้งนี้ได้ การศึกษาวิจัยต่อไปอาจศึกษาให้ลึกซึ้งในบริบทของวัฒนธรรมไทยถึงการรับรู้ความหมายของการลวนลามทางเพศ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ควบคู่กับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และครบถ้วน

2. งานวิจัยต่อไปควรมุ่งศึกษาถึงลักษณะของผู้ทำพฤติกรรมการฉ้อโกงทางเพศกับนิสิต เนื่องจากงานวิจัยนี้ยังไม่ได้ศึกษาผู้ทำการฉ้อโกงทางเพศมากนัก เช่น ความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงทางด้านอายุ และตำแหน่งหน้าที่ เพื่อข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ กับผู้กระทำการฉ้อโกงทางเพศได้อย่างเหมาะสม เพราะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเพียงว่าผู้ที่ทำการฉ้อโกงทางเพศส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย นอกจากนี้ควรทำการศึกษาถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลทำพฤติกรรมการฉ้อโกงทางเพศ โดยที่เพศชายและเพศหญิงอาจมีปัจจัยจูงใจที่แตกต่างกัน การเข้าใจถึงปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมการฉ้อโกงทางเพศ จะเอื้อต่อการวางแผนดำเนินการป้องกันปัญหาการฉ้อโกงทางเพศในสถานศึกษา

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาต่อไป ควรขยายให้กว้างไปกว่านี้ โดยศึกษากับบุคลากรคณาจารย์ และผู้บริหารด้วย เพื่อข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในภาพรวมทั้งหมด และประเด็นปัญหาที่ศึกษาวิจัยควรขยายกว่าเดิม เช่น ใครทำพฤติกรรมการฉ้อโกงทางเพศมากในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตอยู่ที่พฤติกรรมการฉ้อโกงทางเพศของอาจารย์ที่มีต่อ นิสิต หรือผลกระทบในด้านต่าง ๆ ของการฉ้อโกงทางเพศในสถานศึกษา นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตซึ่งมีประสบการณ์ได้รับการฉ้อโกงทางเพศในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้เห็นกระบวนการฉ้อโกงทางเพศได้ครอบคลุมตั้งแต่สาเหตุที่เกิด ใครเป็นผู้กระทำการผิดนี้ ทำในลักษณะใด ผลที่ตามมาเป็นเช่นไร และมีวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร

บรรณานุกรม

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2542). **แผนกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (พ.ศ.2540-2554)** กรุงเทพมหานคร: บริษัทศรีเมืองการพิมพ์จำกัด.
- วิมณา ธรรมปรีชา (2533). **การคุกคามทางเพศ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนีย์ วาสิกะสิน และสุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2541). **สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อดิสร แสมแย้ม (2540). **การล่วงเกินทางเพศในสถานที่ทำงาน**. โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Adams, J.W., Kotte, J.I., Padgiff, J.S. (1983) . Sexual harassment of university student. **Journal of College Student Personnel**, 24, 484 – 490.
- Eason, M.E.(1999). Sexual harassment on campus: Refinement of a measure of students' perceptions. **Dissertation Abstract International**. University of Southern California.
- Fitzgerald, L.F., & Ormerod,A.J.(1991) . Perceptions of sexual harassment: The influence of gender and academic context. **Psychology of Women Quarterly**, 15, 281-294.
- Fitzgerald, L.F., & Shullman, S.L., (1995). Sexual harassment: A research analysis and agenda for the 1990. **Journal of Vocational Education**, 42, 5-27.
- Gutek, B.A.(1985).**Sex and the workplace**. San Francisco: Jossey-Boss.
- Lee, V.E., Croninger, R.G., Linn,E., & Chen, X.(1996). The culture of sexual harassment in secondary schools. **American Educational Research Journal**, 33, 383-417.
- Lengnick-Hall,M.L.(1995). Sexual harassment research : A Methodological critique. **Personnel Psychology**, 48, 841-863.
- Popovich, P.U., & Licata, B.J.(1987). A role model approach to sexual harassment. **Journal of Management**. 3, 149 – 166.
- Pryor, J.& Eros, D.(2000). **Sexual harassment : A cross-cultural perspective**. Normal, IL : Illionois State University.
- Rubin. L.J. & Borgers, S.B.(1990).Sexual harassment in universities during the 1980s. **Sex Roles**, 23, 397-411.
- Tangri,S.S., Burt, M.R., & Jonhson, L.B.(1982). Sexual harassment at work: Three explanatory models. **Journal of Social Issues**, 38,33-54.